

PARIKKALA
SÄRKISALMI
LUONTOINVENTOINTI



Jouko Sipari 2017

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	3
MENETELMÄT	3
OSA-ALUEET	4
1. Riihilahden lounaisranta	4
2. Riihilahden pohjoisranta	5
3. Huotikkalanpelto	7
4. Ala-Aatu	8
5. Särkisalmi	9
6. liikealue	11
7. Kaakkoisranta ja Kontiosaari	12
8. Rinnekadun eteläpuoli	15
9. Rinnekadun pohjoispuoli	16

LIITTEET

Kansikuva: Elokorento (Sympetrum flaveolum) Kontiosaaren etelärannan saraluhdalla.

JOHDANTO

Parikkalan Särkisalmella (LIITTEET, Kartta 1.) tehtiin maankäyttö- ja rakennuslain mukainen luonto- ja maisemainventointi touko-heinäkuussa 2017. Työssä inventoitiin suunnittelualan luonnonsuojelulain 29§ mukaiset suojellut luontotyypit, metsälain 10§ mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt, vesilain 15a§ ja 17a§ tarkoittamat pienvedet sekä muut arvokkaat kohteet. Suunnittelualan eläin- ja kasvilajiston inventoinnissa arvioitiin uhanalaisten lajien (Luonnonsuojelulaki 46§) ja erityistä suojelua tarvitsevien lajien (LSL 47§) sekä luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien esiintymisalueiksi sopivia kohteita.

Lajistoa koskeva selvitystyö keskittyi kasvistoon, linnustoon ja nisäkkäisiin. Nisäkkäistä selvitettiin erityisesti lepakoiden sekä mahdollista liito-oravan (*Pteromys volans*) esiintymistä suunnittelualueella. Muu lajisto ja muut mahdolliset luontoarvot, joilla voisi olla merkitystä alueen maankäyttöä suunniteltaessa, käytiin läpi kasvistoselvityksen yhteydessä. Suunnittelualan maaperä- ja vesiolosuhteita arvioitiin kunkin alueen ekologiaa ja käytettävyyttä silmällä pitäen.

TUTKIMUSMENETELMÄT

Lajisto tutkittiin suunnittelualan systemaattisesti kartoittamalla. Lajiston lisäksi kartoituksen yhteydessä tutkittiin alueelta myös mahdolliset rauhoitettavat tai suojelua vaativat biotoopit sekä mahdolliset uhanalaisille lajeille soveltuvat elinympäristöt, merkittävät maisemakokonaisuudet sekä mahdolliset muut arvokkaat luontotekijät sekä arvioitiin alueen maaperä- ja vesiolosuhteita ekologiselta ja maankäytön suunnittelun kannalta.

Liito-oravan mahdollista esiintymistä tai merkkejä esiintymisestä suunnittelualan alueella seurattiin aktiivisesti tarkastamalla kaikki suunnittelualan alueilla todetut kolopuut sekä tarkastamalla kaikki lajille mahdollisesti sopivat elinympäristöt.

Lepakkoinventoinnissa seurattiin touko-elokuun välisenä aikana lepakoiden liikkumista, saalistusta ja mahdollisia poikasreviirejä lepakko-detektorien ja näköhavaintojen avulla.

Lintuinventoinnit tehtiin toukokuun lopulla, kesäkuun alussa sekä heinäkuun alussa suunnittelualan systemaattisesti läpi käyden. Inventoinnit tehtiin eri vuorokauden aikoina yö- ja päiväaktiivisten lajien havaitsemiseksi.

Kasvi-inventoinnit tehtiin pihapiirejä lukuun ottamatta systemaattisesti kartoittaen kasvilajisto ja biotooppityypit. Rantojen vesikasvilajisto selvitettiin aina 1.5-2m syvyyteen asti tähyttämällä.

Havainnot ja arviot kirjattiin ylös havainnointipaikalla. Maastotöiden yhteydessä on kerätty suunnittelualan alueesta myös kuva-aineisto, jota on käytetty hyväksi inventoinnin tulosten kokoamisessa sekä raportin laadinnassa. Raportissa on esitetty inventoinnin tulosten lisäksi tulosten perusteella tehdyt suositukset maankäytön suunnittelua varten.

OSA-ALUEET

1. Riihilahden lounaisranta (LIITTEET, Kartta 2.)

Riihilahti on järviruokoa kasvavaa, matalaa ja hetteistä saraturverantaa (Kuva 1.). Rantametsät ovat koivuvaltaista tulvametsää (Kuva 2.). Maaperä alueella on hienojakoista sedimenttiä, jonka päällä on paksuhko muta- tai multakerros. Lähellä paikallistietä maaperä nousee sen verran että maa ei ole kosteapohjainen. Rantametsä on ojitettu ja osa-alueen lounaispäässä on pientaloalue sekä vedenpumppaamo kääntöpaikkoineen (Kuva 4.) Alueen luoteispäässä on veneranta ja matonpesupaikka.

Rantametsän valtapuuna todettiin koivu (hies- ja rauduskoivu), sekapuuna todettiin haapaa, hieman raitaa ja pensakerroksessa tuomea sekä lähellä rantaa tervaleppää. Metsä on keski-ikäistä talousmetsää, jonka kenttäkerrosajisto indikoi runsasravinteista tulvakorpea (metsäkorte, mesiangervo, lillukka, järviruoko mm.), lajiston seassa todettiin varsin paljon myös kulttuuribiotoopeille tyypillistä lajistoa. Lajisto todettiin monipuoliseksi mutta tavanomaiseksi. Rantametsä ei ole luonnontilainen, sillä puustoa on harvennettu ja alue on ojitettu.

Riihilahden lounaisranta on pajukkoinen ja hetteinen. Erityisesti alueen itäpäässä on monia allikoita. Järviruokovyöhyke rannan itäosassa on kasvustoltaan harvahko ja paikoin katkonainen, jonka vuoksi itäosissa oli todettavissa laajemmin myös saraikkoa. Rannan länsiosassa järviruokovyöhyke laajenee lahden perukkaa ja länsipuolen Kallionimeä kohti mentäessä. Ranta- ja vesikasvilajisto indikoi eutrofista vettä ja lajisto todettiin monipuoliseksi mutta tavanomaiseksi. 2008 Riihilahdella todettua hentonäkinruohoa (Hertta) ei tässä inventoinnissa todettu.

Linnusto alueella todettiin monipuoliseksi. Metsälajistossa todettiin mm. mustapääkerttu, lehtokerttu, peippo, pajulintu, käpytikka, punakylki- ja räkättirastas. Rakennetuissa osissa todettiin myös kulttuuribiotoopeille tyypillisiä lajeja kuten haarapääsky ja västäräkki. Rantavyöhykkeen lajistossa todettiin mm. satakieli, ruokokerttunen ja osa-alueen länsipäässä kaulushaikara, jonka reviiri ulottui osa-alueen länsipuolella olevaan Kallioniemeen asti. Hetteiköillä koillispään venerannasta aina lounaisrajaan asti todettiin n. 130 pesivän parin naurulokkikolonia (VU -laji). Riihilahdella todettiin myös joutsenen, haapanan (2 paria), silkkiuikun ja sinisorsan pesinnät. Lahdella saalisti koko kesän kaksi lähialueella pesivää kalatiiraparia sekä 60 -70 silkkiuikkua. Riihilahti on merkittävä lintujen ruokailu- ja lisääntymisalue.

Puusto alueella on korkeintaan keski-ikäistä eikä kolopuita osa-alueen rantametsässä todettu. Alueella ei todettu merkkejä liito-oravan oleskelusta eikä alueen rakentamaton osa sovellu erityisen hyvin liito-oravan elinpiiriksi. Rantavyöhykkeen rakentamatonta osaa sivusi kaksi pohjanlepakon saalistusreviiriä (LIITTEET, Kartta 2.). Aiemmin suunnittelualueella todettua täplälampikorentoa (UHEKS) ei tässä inventoinnissa todettu.



Kuva 1. Riihilahden keskiosa. Taustalla Särkisalmen sillat.



Kuva 2. Riihilahden kosteapohjaista lehtokorpea alkukesästä.



Kuva 3. Riihilahden rantametsän lounaisosa on rakennettu. Kuvassa vedenpumppaamo.



Kuva 4. Osa Riihilahden naurulokkikoloniaa pesimäkauden alussa.

Suositus. Alueella ei todettu rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja, jotka olisi erityisesti huomioitava maankäytön suunnittelussa. Riihilahdella todettiin kaksi pohjanlepakon saalistusreviiriä, jotka ulottuivat rantametsään asti ja sopivalla säällä lepakot saalistivat myös rantavyöhykkeessä. Luontoinventoinnissa ei kuitenkaan tullut esille sellaisia tekijöitä, jotka rajoittaisivat rantametsien maankäytön suunnittelua.

Riihilahti ja lahden rantaluhta on merkittävä lintujen ruokailu- ja pesimäalue, jossa todettiin mm. noin 130 parin pesivä naurulokkikolonia (VU -laji) sekä muutamia pesiviä haapanapareja (VU-laji). Riihilahdella on myös todettu aiemmin notkeanäkinruohoa (EN -laji), mutta tässä inventoinnissa lajia ei todettu. Em. syistä Riihilahden rannat (LIITTEET, Kartta 2.) tulisi jättää nykytilaansa. Myös aiemmin alueella havaitun täplälampikorenon esiintymispaikka sijaitsee kartalla esitetyn rajauksen sisäpuolella (UHEKS). Laji on rauhoitettu (luonnonsuojelulaki).

2. Riihilahden pohjoisranta (LIITTEET; Kartta 2.)

Riihilahden pohjoisranta Riihilahden matonpesupaikasta Särkisalmen siltoihin, maantien ja radan sekä rannan välissä, on kapea vyöhyke rantametsää. Rantametsä ei ole luonnontilainen, vaan lehtipuuvaltainen metsä on ojitettu ja osin ajomaata (Kuva 5.). Rantametsän ja maantien välissä on pientaloalue pihapiireineen sekä pieni rakentamaton peltotilkku. Osa-alueita pohjoispuolella rajaava rata kaartaa itään päin mentäessä aivan rantaviiva pitkin ja ratapenkki ulottuu rantaveteen asti (Kuva 6.). Hiekkapohjainen ranta on osin vielä luonnontilainen, joskin selvästi rehevöitynyt (Kuva 7.). Radan ja rannan välissä on veneranta, jossa oli todettavissa muutamia venepaikkoja. Rantaa

pitkin kulkee polkuja, joista osa kulkee radan yli.

Pientaloalueen puutarhat ulottuvat lähes rantaan asti, vain kapea metsäkaistale jää rannan ja puutarhojen väliin. Rantametsän lehtipuuvaltainen keski-ikäinen puusto todettiin melko kookkaaksi, koivuvaltaiseksi metsäksi, länsiosissa oli todettavissa runsaammin mäntyä. Sekapuuna todettiin haapaa ja raitaa, rantavyöhykkeessä tervaleppää sekä jonkin verran tuomea. Metsämaan kenttäkerroksen lajisto todettiin monipuoliseksi. Alkuperäislajisto indikoi lehtokorpea, mutta radan rakentamisen ja muun maankäytön myötä kulttuuribiotooppien lajiston on levinnyt alueella rantaan asti runsaana ja monipuolisena. Ratapenkoilla todettiin monipuolinen niittylajisto (Kuva 8.). Ratapenkassa todettiin myös mm. metsäruusua ja vuorijalavan taimia. Kokonaisuudessaan osa-alueen lajisto todettiin monipuoliseksi mutta tavanomaiseksi. Alkuperäisbiotooppeja eikä rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja todettu.

Rannan lajisto todettiin kulttuuribiotoopeille tyypillisten lajien ja alkuperäislajien sekoitukseksi. Alun perin oligotrofisten hiekkarantojen nykyinen vesikasvilajisto indikoi ravinteisuuden kasvua (Kuva 7.). Hiekkapohja oli kuitenkin yhä todettavissa, vaikka järviruokoa kasvoi leveänä vyöhykkeenä ja kuollutta järviruokoa oli rannoilla lauttoina. Riihilahden pohjoisrannalla aiemmin todettua keltahierakkaa ei tässä inventoinnissa todettu.

Rantavyöhykkeen linnusto todettiin tavanomaiseksi rantojen lehtimetsien linnustoksi (esim. räkätti- ja punakylkirastas, pajulintu, peippo). Uhanalaisia lintulajeja ei todettu. Vaikka osa-alueen puusto on paikoin varsin kookasta, alueen kapeus ja eristyneisyys radan vuoksi on syynä siihen, että alue ei sovellu erityisen hyvin liito-oravan elinympäristöksi. Lepakkoinventoinnissa ei todettu osa-alueelta lepakoita.



Kuva 5. Rantametsän lajisto todettiin ranta-, metsä- ja joutomaiden lajistoksi.



Kuva 6. Kohti Parikkalan keskustaa rata kiertää aivan rantaviivaa pitkin.



Kuva 7. Ranta- ja vesikasvilajisto indikoi ravinteisuuden kasvua.



Kuva 8. Ratapenka todettiin lajistoltaan monipuoliseksi niityksi.

Suositus. Alueella ei todettu rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja, uhanalaisia lintulajeja tai uhanalaisille lajeille (direktiivin IV(a) lajit) soveltuvia elinympäristöjä, muita luontoarvoja tai sellaisia luontotekijöitä, jotka olisi erityisesti huomioitava maankäytön suunnittelussa.

Riihilahden pohjoisrannalla aiemmin havaittua keltahierakkaa (EN -laji) ja Riihilahdella aiemmin todettua notkeanäkinruohoa (EN -laji) (UHEKS) ei todettu tässä inventoinnissa. Koska alue on lajien kannalta potentiaalista esiintymisaluetta, tulisi Riihilahden pohjoisrannalla välttää voimakasta rantojen muokkaamista (esim. rannan kaivamista tai täyttämistä) ja pyrkiä pitämään rantavedet mahdollisimman luonnontilaisena.

3. Huotikkalanpelto (LIITTEET, Kartta 2.)

Osa-alue muodostuu paikallistien ja Huotikkalanpeltojen väliin rajautuvasta alueesta. Alueen lounaisosa on peltoa ja kookasta lehtipuuta kasvavaa pellonreunametsää. Muu osa alueesta on pientaloaluetta katuverkkoinen. Alueen lounais- ja koillisosan läpi virtaa ojat. Erityisesti lounaisosan oja on kaivettu varsin syvälle ja ojankaivuun maat on levitetty laajahkolle alueelle metsään. Pientaloalue on puistomainen ja väljästi rakennettu. Alueen pohjoisosan läpi kulkee sähkölinja ja vanha peltotie.

Suunnittelualueen pellot ovat aktiivisesti viljeltyjä (Kuva 9.) ja pellonreunametsä on harvennettua koivuvaltaista metsää (hies- ja rauduskoivua), sekapuuna kookasta haapaa sekä tuomea (Kuvat 10. ja 11.). Metsäpohja on laajalti muokattu tai muodostuu joutomaasta. Aivan läntisin osa pellonreunametsistä on avohakattu kasvaen nuorta lehtipuutaimikkoa. Metsä kenttäkerroksen lajisto indikoi keskiravinteista kuivaa lehtoa. Joukossa oli todettavissa myös kulttuuribiotoopeille tyypillisiä lajeja. Paikoin metsässä oli todettavissa tiheitä tuomi- ja koivukasvustoja suurten haapojen alla (Kuva 11.).

Pientaloalue on puistomaista, harvapuustoista aluetta, jossa katujen välissä on paikoin lehtipuuvaltaisia nuoria, pienialaisia metsiköitä (harmaaleppää ja koivua) (Kuva 12.). Osa-alueen pohjoisreunan ojan ympäristö kasvaa runsaammin harmaaleppää. Osa-alueen kasvilajisto todettiin hyvin monipuoliseksi, mutta tavanomaiseksi.

Paikallistien varressa ja lounaisosan pellonreunametsässä todettiin kookkaita haapoja, joissa oli todettavissa muutamia pesäkoloja. Liito-oravaa tai merkkejä liito-oravan oleskelusta alueella ei todettu mutta alue on liito-oravalle soveliaista elinympäristöä (LIITTEET, Kartta 2.). Haapojen alla tuomitiheikössä todettiin lehtokertun, viitakerttusen ja satakielen reviirit. Pellon reunabiotoopissa todettiin keltasirkun reviiri ja eripuolilla metsää todettiin pesiviä räkätti-, musta- ja punakylkirastaita sekä mm. sinitiaisen, peipon ja pajulinnun reviirejä. Pientaloalueella todettiin kaksi pohjanlepakon saalistusreviiriä, joista läntisin ulottui aina paikallistien yli rannan pihapiireihin asti (LIITTEET, Kartta 2.). Lisäksi pihapiireissä todettiin mm. kirjosiipon ja harmaasiipon reviirit.



Kuva 9. Huotikkalanpellon osa-alueen länsireunaa, taustalla hakkuuaukea.



Kuva 10. Osa-alueen länsipään isojen haapojen ryhmä rajautuu paikallistiehen.



Kuva 11. Tiheää koivu-, haapa- ja tuomivesaikkua osa-alueen länsiosassa.



Kuva 12. Huotikkalanpellon puistomaista pientaloaluetta.

Suositus. Alueella ei todettu rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja tai uhanalaisia lintulajeja, jotka olisi erityisesti huomioitava maankäytön suunnittelussa. Osa-alueen länsipään kookkaista haavoista muodostuva metsikkö todettiin liito-oravalle soveliaaksi elinympäristöksi, jonka vuoksi alue tulisi jättää nykytilaansa (direktiivin IV(a) laji) (LIITTEET, Kartta 2.).

4. Ala-Aatu (LIITTEET, Kartta 3.)

Osa-alue on osa keskustaajamaa, jonka vuoksi alue on tiiviisti rakennettua ruutukaava-aluetta. alueen läpi kulkee rautatie ja kantatie Savonlinnaan. Radan varren maisema on avoin, koska puusto radan varrelta on hakattu pois. Alueen länsiosassa on enemmän rakentamatonta metsämaata. Osa puutarhoista on villiintynyt kasvaen kookasta puustoa ja pensaikkua. Katuverkko on osin hiekkapäällysteinen ja keskiosan alavimmilla alueilla kadunvarsiojissa vesi seisoo pitkälle kesään. Maaperä alueella muodostuu hienojakoisista sedimenteistä, alueen pohjoisreunalla oli todettavissa pienialaisia kalliokumpareita. Alavimmat alueet todettiin savimaaksi.

Suurin osa alueesta on pihapiirejä, joista pari on hylättynä villiintyneitä ja reheväkasvuisia. Pihapiirien väliin jää paikoin lehtoa, joiden puusto on hakattu. Nämä kapeat kaistat tonttien välissä ovat kenttäkerroksen perusteella olleet lähinnä keskiravinteisia lehtoja, pääpuulajeina harmaaleppä ja sekapuuna haapaa, tuomea ja paikoin kuusta. Kalliokumpareiden alkuperäislajisto muodostui tavanomaisista kalliolajistosta sekä kulttuuribiootopeille tyypillisistä lajeista. Paikoin kalliokumpareet olivat nurmikon peittämiä. Alueen kasvilajisto todettiin monipuoliseksi mutta tavanomaiseksi lehdoille ja kulttuuribiootopeille tyypillisiksi lajeiksi. kalliokumpareiden

alkuperäislajisto todettiin tyypilliseksi kallioiden ja paahdepaikkojen lajistoksi (mm. mäkitervakko, kissankäpälä, lampaannata) Rauhoitettuja tai uhanalaisia lajeja ei todettu.

Alueella ei todettu luonnontilaisia liito-oravalle soveltuvia elinympäristöjä, mutta Aatuntien eteläpuolella, osa-alueen länsipäässä todettiin rehevien ja kookasta lehtipuuta kasvavien pihapiirien välissä osittain hakattu lehtimetsä, joka yhdessä pihapiirien kanssa voi olla liito-oravalle soveliaista aluetta (LIITTEET, Kartta 3.). Alueesaeen on kiinnitetty huomiota myös Särkisalmen asemakaavan luontoselvityksen yhteydessä (Turkulainen, 2008). Liito-oravaa tai merkkejä lajin oleskelusta alueella ei kuitenkaan tässä inventoinnissa todettu. Alueella todettiin kaksi pohjanlepakon reviiriä (LIITTEET, Kartta 3.), jotka ulottuivat merkittävältä osin pihapiireihin. Keskellä aluetta, Aatuntien kadunvarsiojassa todettiin laajahko sammakon (*Rana temporaria*) kutupaikka, jossa todettiin kymmeniä kutevia sammakoita (LIITTEET, Kartta 3.).

Osa-alueen linnusto koostui lehtojen ja pihapiirien lajistosta. Lajisto todettiin monipuoliseksi mutta tavanomaiseksi (esim. punakylkirastas, räkättirastas, mustarastas, lehtokerttu, mustapääkerttu, käpytikka, peippo, räystäspääsky, västäräkki, harakka ja naakka). Uhanalaisia lintulajeja ei todettu.

Suositus. Alueella ei todettu rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja tai uhanalaisia lintulajeja, jotka olisi erityisesti huomioitava maankäytön suunnittelussa. Liito-oravalle soveltuvia elinympäristöjä todettiin kahdessa pihapiirissä ja niiden lähiympäristössä (LIITTEET, Kartta 3.), jonka vuoksi pihapiirien ja niiden välisen puuston hakkuita tulisi välttää. Alueella tulisi suorittaa varsinainen liito-oravainventointi kevättälvella lajin esiintymisen varmistamiseksi. Sammakon (*Rana temporaria*) lisääntymispaikka todettiin katuojassa (LIITTEET, Kartta 3.). Maanrakennustöitä tulisi välttää lisääntymispaikalla lisääntymisaikana (LIITTEET, Kartta 3.).

5. Särkisalmi (LIITTEET, Kartta 3.)

Vaikka Särkisalmen ympäristö ja itse salmi rantoineen on täysin rakennettua aluetta, Särkisalmi on maisemallisesti merkittävä vesialue (LIITTEET, Kartta 3., Kuva 13.). Salmen alue on puistomainen ja salmen yli on rakennettu auto- ja rautatiesillat sekä jalankulkijoille oma silta motellin ja salmen toisella rannalla olevan puiston välille (Kuva 13.). Puiston rannassa on kaksi pientä eutrofista lahdelmaa (Kuva 14.), motellin puoleiset rannat ovat pengerrytetyjä ja laskevat jyrkkänä suoraan rannasta. Salmen virran vesikasvilajisto indikoi eutrofisuutta. Motellin puoleinen ranta on täysin rakennettu: motelli ja muutamia liikerakennuksia ulkorakennuksineen. Liikerakennusten pihapiirit on päällystettyä aluetta tai nurmikkoa. Radan ja liikerakennusten pihapiirien väliin jää kosteapohjainen heinikkoinen alue ojineen. Puustoa alueella on jonkin verran aivan alueen länsipäässä, muuten yleisilme todettiin puistomaiseksi ja hyvin avoimeksi. Osa-alue on sedimenttimaata ja melko vähäinen alkuperäislajisto alueella indikoi lehtoa. Alkuperäisiä biotooppeja ei kuitenkaan todettu.

Osa-alueen kasvilajisto koostui lehtolajeista ja kulttuuribiotooppien lajeista. Vesikasvilajit indikoivat eutrofista vettä (esim. pitkälehtivita, jokileinikki, leveäosmankäämi ja vesitatar). Kasvilajisto todettiin monipuoliseksi mutta lajisto koostui tavanomaisista lajeista. Uhanalaisia tai

rauhoitettuja lajeja ei todettu. Riihilahdella todettua notkeanäkinruohoa (EN -laji) ei todettu salmen alueella eikä lähialueella aiemmin havaittua keltahierakkaa (EN -laji) todettu salmen alueella.

Osa-alueella tavattu linnusto todettiin tavanomaiseksi kulttuuribiotooppien ja rantojen lajistoksi (esim. västäräkki, haarapääsky, pikkugarpunen, kalatiira, peippo, räkättirastas, varsi, naakka). Osa-alueella ei todettu direktiivin IV(a) tarkoittamia elinympäristöjä eikä alueella todettu lepakoita lepakkoinventoinneissa. Inventoinneissa lepakoita todettiin vain pihapiireissä tai vastaavissa suojaisissa ympäristöissä. Syynä voi olla kylmä ja tuulinen kesä, jonka vuoksi lepakoita ei todettu vesien yllä tai rannoilla – ei edes suojaisemmassa Särkisalmessa.



Kuva 13. Särkisalmi maantiesillalta kuvattuna. Eutrofinen lahti jää vasemmalle.



Kuva 14. Eutrofinen lahti Salmen itärannalla, puiston puolella. Taustalla maantien pengerr.



Kuva 15. Jokileinikki runsaskasvustoissa eutrofisella lahdella.



Kuva 16. Särkisalmen rannoilla todettiin mm. vesitatarta.

Suositus. Alueella ei todettu rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja, uhanalaisia lintulajeja tai uhanalaisille lajeille (direktiivin IV(a) lajit) soveltuvia elinympäristöjä, jotka olisi erityisesti huomioitava maankäytön suunnittelussa. Salmi itsessään tulisi jättää nykytilaansa maisemallisesti merkittävänä ja kaavana vesialueena.

6. Liikealue (LIITTEET, Kartta 4.)

Särkisalmen liikealue käsittää Rantatien ja kuutostien välisen alueen sekä ABC:n alueen (LIITTEET, Kartta 4). Alue on harvapuustoista ja päällystettyä. Rantatien ja kuutostien välinen alue koillisosastaan on puistomaista (laajoja pihapiirejä) ja alikulkutunnelin luona on pienalainen metsikkö. Lounaisosassa on pientaloalue ja niiden ympärillä pieni pääasiassa mäntyä kasvava metsikkö. Alueelle leimallisia ovat katu- ja tieverkko sekä vanhan meijerin alue parkkipaikkoinen ja hiekkakenttineen (Kuva 17.). Lounaisosan pientaloalue on runsaspuustoinen pieni taajama, jonka keskellä Rantatien varressa on mäntyvaltainen sekametsä. Lisäksi taajaman ja kuutostien välissä on pieni alue nuorta metsää. Maaperä alueella on hienojakoista sedimenttiä, jota on laajalti muokattu tai rakennettu.

Lounaisosan pieni metsikkö Rantatien varressa on kumpareella, jonka kenttäkerros indikoi paikoin kuivaa kangasta mutta kulttuurilajiston osuus kenttäkerroksessa on kuitenkin suuri (Kuva 18.). Muutoin osa-alue on luokiteltavissa lähinnä erilaisiksi kulttuuribiotoopeiksi ja metsiköt erityyppisiksi sekundaarimetsiksi. Puusto alueella on korkeintaan keski-ikäistä eikä luonnontilaisia biotoopeja ollut todettavissa. Kasvilajisto todettiin kokonaisuudessaan monipuoliseksi mutta tavanomaiseksi, ja kulttuuribiotooppien lajisto hallitsevaksi. Rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja ei todettu.

Osa-alueen lintulajisto todettiin tavanomaiseksi kulttuuribiotooppien ja kangasmetsien lajistoksi (esim. haarapääsky, västäräkki, harakka, peippo, pajulintu, kirjosiippo, leppälintu, käpytikka). Uhanalaisia lintulajeja ei todettu. Liito-oravaa, merkkejä liito-oravan oleskelusta alueella tai liito-oravalle soveliaita elinympäristöjä ei todettu. Lepakkoinventoinneissa osa-alueella ei todettu lepakoiden lisääntymis- tai saalistusreviirejä.



Kuva 17. Osa-alueen keskellä oleva vanha meijeri hallitsee alueen maisemaa.



Kuva 18. Kulttuurilajiston osuus lounaisosan pienessä metsikössä on suuri.

Suositus. Alueella ei todettu rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja, uhanalaisia lintulajeja tai uhanalaisille lajeille (direktiivin IV(a) lajit) soveltuvia elinympäristöjä, muita luontoarvoja tai sellaisia luontotekijöitä, jotka olisi erityisesti huomioitava maankäytön suunnittelussa.

7. Kaakkoisranta ja Kontiosaari (LIITTEET, Kartta 4.)

Rantatien ja Rantakujan kaakkoispuolelle jäävä järven rantaan rajautuva alue on täyteen rakennettua pientaloaluetta. Kontiosaari on osin kallioinen sedimenttimaan peittämä kumpare ja saareen johtava maakannas on vesijättömaata, jolle on ajettu paljon täyttömaata mm. tien pohjaksi. Kontiosaari ja vesijättömaa muodostavat niemen. Niemen tyvessä on varastoalue. Kontiosaaren johtaa soratie ja saaren kärjessä on pientaloalue. Niemen poikki on kaivettu kanava. Tien pohjoispuolen metsä kanavalle asti on vesijätöllä kasvavaa kuusivaltaista kosteapohjaista metsää, jossa sekapuuna on koivu. Tien eteläpuolella kasvaa harmaaleppävaltaista lehtimetsää. Metsät on ojitettu ja vaikka maaperä alueella on pääosin hienojakoista sedimenttiä (silttiä), tien eteläpuolella on paikoin myös kivistä ajomaata. Niemen pohjoispuolen rannassa on urheilukenttä huoltorakennuksineen.

Kontiosaaren ja vesijätön muodostaman niemen rannat ovat kauttaaltaan matalia ja ruohottuneita (Kuva 19.), vain niemen kärjessä olevan pientaloalueen rannat on raivattu puhtaiksi ja ovat avoimia. Pohjoisrantoja leimaa saraikot ja järviruoko, etelärantaa luonnehtii puolestaan laaja saraikko-siniheinä -kasvusto ja niemen kärkeä kohti mentäessä taaja järviruokokasvusto (Kuva 20.). Niemen etelärannan tyvessä on pienialainen harmaaleppävaltainen rantametsä, joka on ojitettu. Ojat johtavat pieniin ranta-allikoihin. Niemen ranta- ja vesikasvilajisto indikoi eutrofisuutta (mm. kilpukka, ulpukka, leveäosmankäämi, kurjenmieikka) (Kuva 21.). Niemen poikki kaivettu kanava on varsin uusi ja lähes kasviton. Vesi kanavassa ja rannoilla todettiin varsin ruskeaksi (Kuva 22.).



Kuva 19. Kontiosaaren etelärannan ruohottunutta etelärantaa, taustalla rantalepikköä.



Kuva 20. Kontiosaaren etelärannan saraluhta, taustalla järviruokokasvustoa.



Kuva 21. Kontiosaaren ojitettua etelärantaa. Kuvassa etualalla mm. kilpukkaa.



Kuva 22. Niemen poikki kaivettu kanava sillalta kuvattuna. Kuva otettu lepakkoinventoinnissa.

Kontiosaaren metsät on osin avohakattu, osin nuorta taimikkoa, niemen tyven metsät todettiin lähinnä vesijättömaille tyypilliseksi lehtipuuvaltaisiksi rantametsiksi tai ajomaille syntyneiksi nuoriksi sekundaarimetsiksi, joissa kulttuuribiotoopeille tyypillisten lajien osuus oli merkittävä. Luonnontilaisia metsäbiotooppeja ei todettu ja rantabiotoopit todettiin monin paikoin ojitetuiksi tai muuten muokatuiksi. Kasvilajisto Kontiosaaren ja niemen alueella todettiin monipuoliseksi mutta tavanomaiseksi. Rauhoitettuja tai uhanalaisia lajeja ei todettu.

Linnusto Kontiosaaren alueella todettiin tyypilliseksi rantametsien, nuorien taimikoiden ja rantojen sekä erilaisten kulttuuribiotooppien lajistoksi (esim. kalatiira, sinisorsa, tavi, västäräkki, pajulintu, lehtokerttu, harmaasieppo, punarinta, keltasirkku) Niemen läpi kaivetun kanavan suulla, niemen etelärannalla todettiin satakielen reviiri. Niemen alueella ei todettu liito-oravaa, merkkejä liito-oravan oleskelusta alueella tai liito-oravalle soveliaita elinympäristöjä. Lepakkoinventoinneissa osa-alueella ei todettu lepakoiden lisääntymis- tai saalistusreviirejä. Myös kanavan alueelta puuttuivat saalistavat lepakot. Niemen etelärannan saraluhdalla (Kuva 20.) todettiin runsaasti mm. elokorentoa (kansikuva). Uhanalaisia sudenkorentoja osa-alueella ei todettu.

Kontiosaaren pohjoispuolella Rantatien ja Rantakujan ja järven rannan välinen alue on urheilukentästä alkaen kokonaan rakennettu. Pientalojen pihapiirit nurmikenttineen ulottuvat rantaviivaan asti. Vain aivan alueen koillispuolella on täyttömaalle muodostunut pienehkö lehtipuuvaltainen metsikkö, joka on ojitettu (Kuva 23.). Luoteispuolella, urheilukentän vieressä on niin ikään pieni lehtipuumetsikkö, jonka läpi virtaa pieni, osin ruopattu oja.



Kuva 23. Ojitettu pienialainen lehtimetsä Rantakujan pientaloalueen koillispuolella.



Kuva 24. Osa-alueen rakennettua koillisrantaa. Taustalla kaislikkoinen Kontiosaari.



Kuva 25. Osa-alueen pohjoispään kasvittomilla rannoilla todettiin paljon mm. särkiä ja salakoita.



Kuva 26. Osa-alueen rantavesissä todettiin niukasti poimulehtivitaa (kuva) ja ahvenvitaa.

Rannat ovat olleet alun luhtaisia sararantoja, mutta rakentamisen ja aktiivisen rantojen käytön seurauksena rannat ovat pääosin avoimia hiekkapohjaisia rantoja, joissa on jyrkkä töyräs (Kuva 24.). Pienissä poukamissa kasvava vesikasvilajisto indikoi eutrofisuutta. Avoimet rannat todettiin

lähes kasvittomiksi ja uposkasveja todettiin hyvin vähän. Rantavedet tähystettiin veneestä käsin aina 1 ½ - 2m syvyyteen asti. Tähystyksen tuloksena todettiin vain yksittäisiä ruskoärviöitä ja ahvenvitoja sekä jonkin verran poimulehtivitaa. Pohjat todettiin lähes kasvittomiksi (esim. Kuvat 25. ja 26.). Ahokkaanrannan länsiosassa, suunnittelualueen reunassa aiemmin todettua (2008) keltahierakkaa (UHEKS) ei tässä inventoinnissa todettu. Pohjan tähystyksessä ei todettu alueella aiemmin havaittuja näkinruohoja (hento- ja notkeanäkinruoho).

Alueen lintulajisto todettiin tyypilliseksi pihapiirien ja rantojen lajistoksi. Uhanalaisia lintulajeja ei todettu. Alueella ei todettu liito-oravaa, merkkejä liito-oravan oleskelusta alueella tai liito-oravalle soveliaita elinympäristöjä. Lepakkoinventoinneissa alueella ei todettu lepakoiden lisääntymis- tai saalistusreviirejä. Avoimilla rannoilla matalassa vedessä todettiin runsaasti särkiä ja salakoita sekä hieman ahvenia.

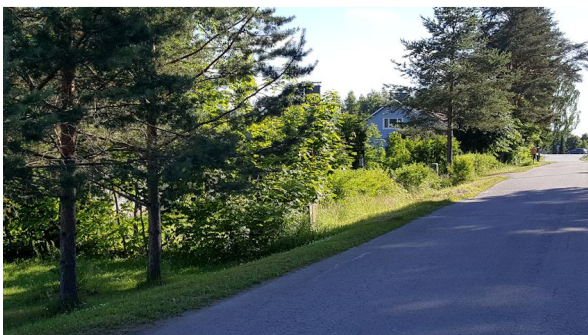
Kontiosaaren eteläpuolella Rantatien ja rannan välinen alue aina Särkisalmeen asti on kokonaan pientaloaluetta, joiden pihapiirit ulottuvat rantaan asti (Kuva 27.). Muutamien pihapiirien välissä on kapeita lehtipuukaistaleita, jotka kasvavat lähinnä harmaaleppää ja koivua. Alueella todettu alkuperäislajisto indikoi keskiravinteista lehtoa ja rannoille tyypillistä lehtokorpea. Kuitenkin erilaiset kulttuuribiotoopit todettiin vallitseviksi ja kulttuuribiotoopeille tyypillisen lajiston todettiin levinneen kaikille biotooppityypeille eikä alkuperäisbiotoopeja ollut todettavissa. Saraikkoa kasvava rantaviiva muodostaa paikoin pieniä lahdelmia, joiden lajisto indikoi eutrofisuutta (Kuva 28.). Kaiken kaikkiaan kasvilajisto alueella todettiin hyvin monipuoliseksi mutta tavanomaiseksi.



Kuva 27. Rantatien eteläosan pihapiirit ulottuvat rantaviivaan.



Kuva 28. Kontiosaaren eteläpuolen ranta- allikoiden lajisto indikoi eutrofisuutta.



Kuva 29. Katumaisemaa Rantatien eteläosasta. Myös eteläosan rannat on täysin rakennettu.



Kuva 30. Rinnekadun ympäristön jäljellä olevaa kuivaa kangasta (tien vasen laita).

Niemen tyvessä on harmaaleppävaltainen lehtimetsä, joka lähempänä rantaa on tulville altista rantalepikkoa. Metsään on ajettu maata, alue on ojitettu ja metsään on levinnyt puutarhalajistoa eikä metsä ole luonnontilainen. Särkisalmen asemakaavan luontoselvityksessä (Turkulainen 2008)

aluetta pidettiin mahdollisena metsälakikohteena. 2017 tehtyjen maastotöiden perusteella alueella ei ole edellytyksiä metsälakikohteeksi, koska aluetta on muokattu voimakkaasti ja alue on osittain täyttömaalla.

Alueen lintulajisto todettiin tyypilliseksi pihapiirien ja rantojen lajistoksi (esim. västäräkki, kalatiira, harakka, sinisorsa, kirjosiippo, talitiainen). Yhdessä rannan lahdelmassa todettiin ruokaileva joutsenpoikue. Uhanalaisia lintulajeja ei todettu. Alueella ei todettu myöskään liito-oravaa, merkkejä liito-oravan oleskelusta alueella tai liito-oravalle soveliaita elinympäristöjä. Lepakkoinventoinneissa alueella ei todettu lepakoiden lisääntymis- tai saalistusreviirejä.

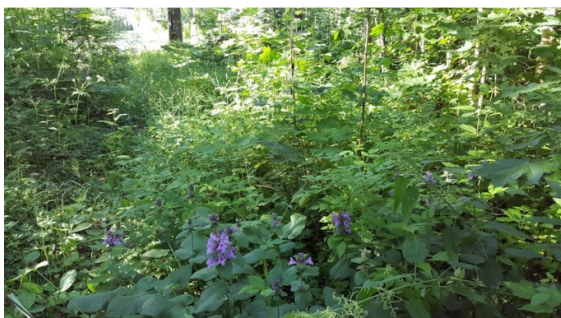
Suositus. Kaakkoisrannan ja Kontiosaaren alueella ei todettu rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja, uhanalaisia lintulajeja tai uhanalaisille lajeille (direktiivin IV(a) lajit) soveltuvia elinympäristöjä, muita luontoarvoja tai sellaisia luontotekijöitä, jotka olisi erityisesti huomioitava alueen maankäytön suunnittelussa.

Matalat rantavedet on todettu potentiaalisiksi näkinruohojen (hento- ja notkeanäkinruoho) kasvupaikoiksi ja lajeja on todettu aiemmin lähialueilla (EN -lajeja). Myös uhanalaista keltahierakkaa (EN) on aiemmin todettu osa-alueen koillisrannassa. Tästä johtuen voimallista rantarakentamista tai rantojen muokkaamista tulisi välttää (esim. täyttömaan ajamista rantaan tai rantojen kaivamista). Rantojen jatkuva käyttö puolestaan pitää rantavedet avoimena, joka on eduksi näkinruohoille. Tässä inventoinnissa lajeja ei todettu osa-alueella (eikä koko suunnittelualueella).

8. Rinnekadun eteläpuoli (LIITTEET, Kartta 5.)

Valtatien ja Rinnekadun välinen alue on hieta-hiekkasedimenttimaata, jonka itäosien niukahko alkuperäislajisto indikoi kuivaa kangasta tai tuoretta kangasta (Kuva 30.). Länsiosan kuusivaltaisen rinnemetsän kenttäkerros indikoi lehtomaisuutta. Metsään on levinnyt melko runsaasti puutarhojen lajistoa (mm. vaahteraa, pikkuvinkaa, jalopähkämöä ja nokkosta) eikä metsän biotooppi edusta enää koko alaltaan paikalla ollutta alkuperäistä metsäbiotooppia (lähinnä lehtomaista kangasta ja niukkaravinteista lehtoa) (Kuva 31.). Metsikön puusto on korkeintaan keski-ikäistä ja metsikön keskelle on hakattu aukko (Kuva 32.). Osa-alueen itäosa on alavaa hietamaata, joka on kokonaan rakennettu. Itäosa on maatalon pihapiiriä ja peltoa sekä pientaloaluetta, jonka länsipuolella on huoltoasema avonaisine pihapiireineen (Kuva 33.). Huoltoaseman länsipuolella on puolestaan rivitaloja, joiden pihapiiri muodostuu istutetuista lehtipuista, nurmikoista ja parkkipaikoista (Kuva 34.). Rivitalojen ja kuutostien väliin jää harvennettu lehtipuumetsikkö.

Osa-alueen kasvilajisto todettiin hyvin monipuoliseksi mutta kuitenkin tavanomaiseksi. Kulttuuribiotoopeille tyypillisten lajien osuus metsälajistosta todettiin suureksi. Rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja ei todettu. Osa-alueen lintulajisto todettiin tavanomaiseksi kulttuuribiotooppien ja kangasmetsien lajistoksi (mm. vihervarpunen, punarinta, mustarastas, hippiäinen, peippo, pajulintu, västäräkki, harakka, varis ja räkättirastas). Uhanalaisia lintulajeja ei todettu. Osa-alueella ei todettu liito-oravaa tai merkkejä liito-oravan oleskelusta alueella. Osa-alue ei ole erityisen hyvin liito-oravalle soveltuvaa, koska puusto ei ole kovin iäkästä (kolopuita ei todettu kuin pihapiirien välittömässä läheisyydessä) eikä lehtipuita ole kovinkaan paljoa. Lepakoita ei todettu alueen lepakkoinventoinneissa.



Kuva 31. Osa-alueen keskiosan metsikköön on levinnyt runsaasti puutarhalajeja.



Kuva 32. Kuusivaltaista metsikköä osa-alueen keskellä, Rinnekadun eteläpuolella,



Kuva 33. Rinnekadun itäpää rajautuu peltoaukeaan ja maatalon pihapiiriin.



Kuva 34. Rinnekadun eteläpuolen rivitaloaluetta lännestä käsin kuvattuna.

Suositus. Alueella ei todettu rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja, uhanalaisia lintulajeja tai uhanalaisille lajeille (direktiivin IV(a) lajit) soveltuvia elinympäristöjä, muita luontoarvoja tai sellaisia luontotekijöitä, jotka olisi erityisesti huomioitava maankäytön suunnittelussa.

9. Rinnekadun pohjoispuoli (LIITTEET, Kartta 5.)

Rinnekadun pohjoispuoli on kaakkoon viettävää rinnemaata. Osa-alueen kaakkoisosan pientaloalue on alavalla hietasedimentillä. Rinteet ovat hiekka- ja hietasedimenttiä, paikoin jossain määrin multaista. Maaperä on osissa rinnemaata kosteaa, kuitenkin tihkupintoja tai lähteitä ei ollut todettavissa. Osa-alueen eteläpuoli on pientaloaluetta, jonka puusto ja kenttäkerrosrajasto viittaavat kuivaan tai tuoreeseen kankaaseen. alue on kuitenkin voimakkaasti muokattu eikä alkuperäisbiotooppeja voitu todeta alueen eteläosissa. Osa-alueen pohjoinen puoli rinnekuusikoineen on pääosin tuoretta kangasta mutta paikoin oli todettavissa piirteitä lehtomaisesta kankaasta. Rinnekuusikon läpi kulkee voimalinja ja kuntopolkuja sekä muutamia katuja ja teitä, joiden varsilla oli todettavissa pienialaisia hakkuuaukeita ja nuoria lehtipuutaimikoita.

Mäntylään johtavan tien varressa todettiin painanne, jonka ympärillä kasvoi kuusta, koivua ja harmaaleppää sekä hieman raitaa. Alueen puusto todettiin melko nuoreksi ja alueen puustoa on jonkin verran harvennettu. Kenttäkerrosrajasto indikoi keskiravinteista lehtokorpea. Painanteen pohjalla kulki pieni niukkavetinen puro, joka lieene osittain muodostunut ajouraan. Uoman alue on arvioitu mahdolliseksi metsälakikohteeksi (Turunen 2008). Uoman alueen puustoa on harvennettu ja puusto todettiin korkeintaan keski-ikäiseksi. Uoma on ilmeisesti osittain muodostunut ajouraan ja se toiminee tulvauomana. Uoman kenttäkerrosrajastossa oli todettavissa myös kulttuurilajistoa. Em. syistä johtuen uoman alueen ei tässä inventoinnissa katsottu olevan

metsälain tarkoittama kohde.

kaiken kaikkiaan osa-alueen kasvilajisto todettiin monipuoliseksi mutta tavanomaiseksi kulttuuribiotooppien, lehtokorpien ja kangasmetsien lajistoksi. Rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja ei todettu. Osa-alueen lintulajisto koostui lähinnä pihapiireille tyypillisistä lajeista sekä kangasmetsien lajeista, kuten leppälintu, kirjosiippo, peippo, pajulintu, lehtokerttu, käki, punarinta, mustarastas ja käpytikka. Osa-alueella ei todettu liito-oravaa tai merkkejä liito-oravan oleskelusta alueella. Osa-alueella ei todettu liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä eikä alueella todettu lepakoita lepakkoinventoinneissa.

Suositus. Alueella ei todettu rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja, uhanalaisia lintulajeja tai uhanalaisille lajeille (direktiivin IV(a) lajit) soveltuvia elinympäristöjä, muita luontoarvoja tai sellaisia luontotekijöitä, jotka olisi erityisesti huomioitava maankäytön suunnittelussa.

Tampereella 26.11.2017

Jouko Sipari

Jouko Sipari tmi

Katajikonkatu 1 F 19

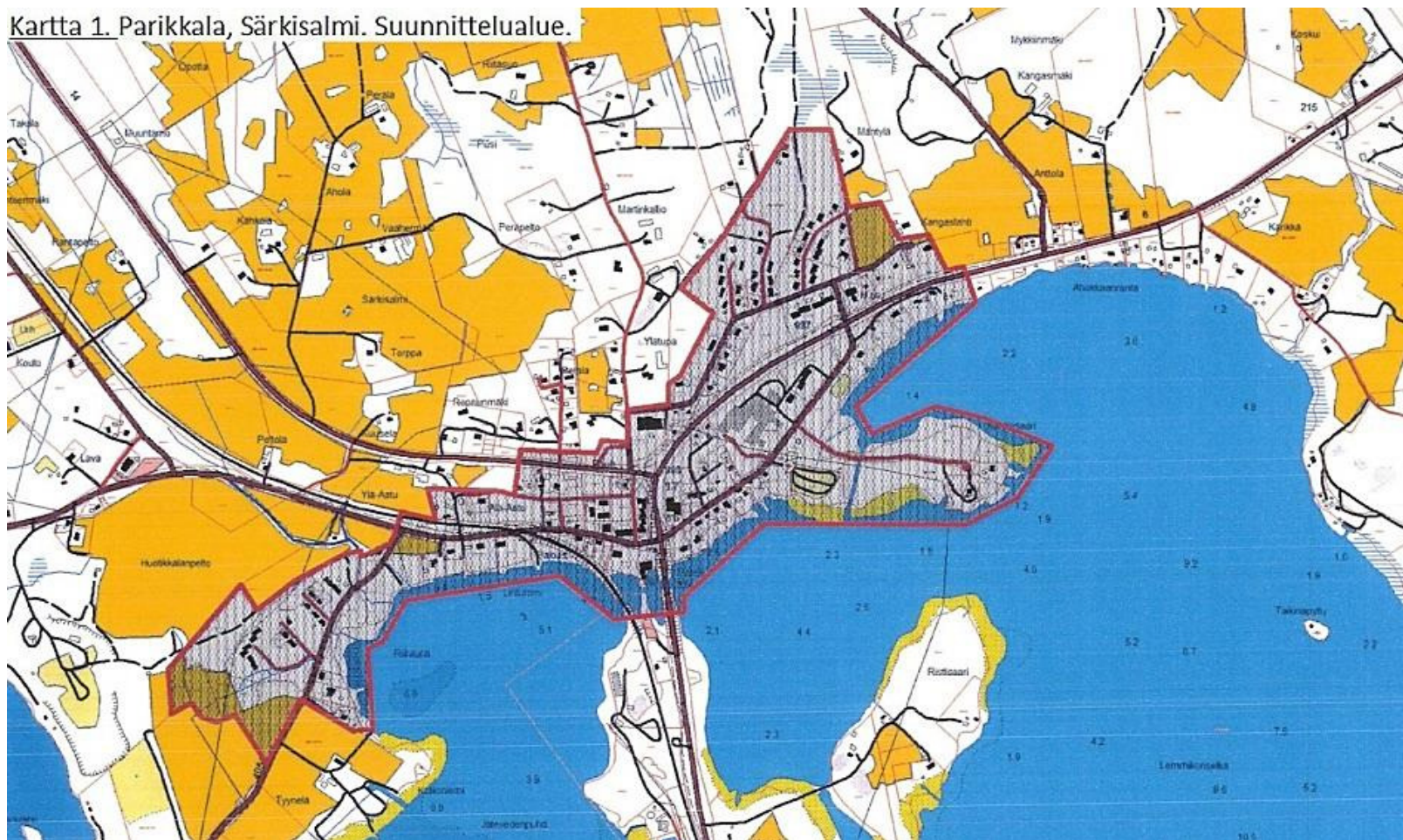
33820 Tampere

jouko.sipari@saunalahti.fi

p. 040 - 70 44 750

LIITTEET

Kartta 1. Parikkala, Särkisalmi. Suunnittelualue.

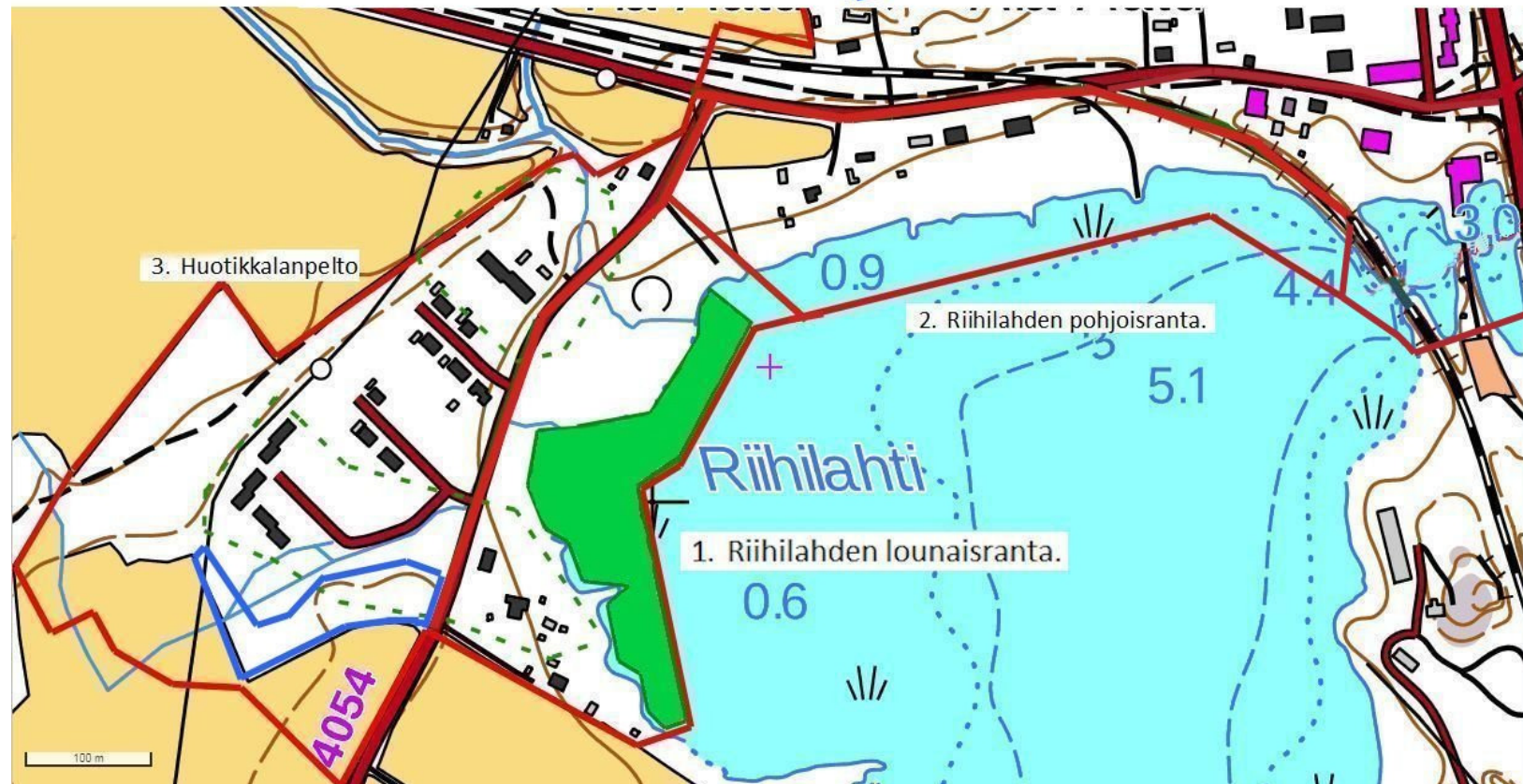


Kartta 2. Riihilahti.

 = pohjanlepakon saalistusreviiri

 = merkittävä lintujen ruokailu- ja pesimäalue

 = liito-oravalle sovelias elinympäristö

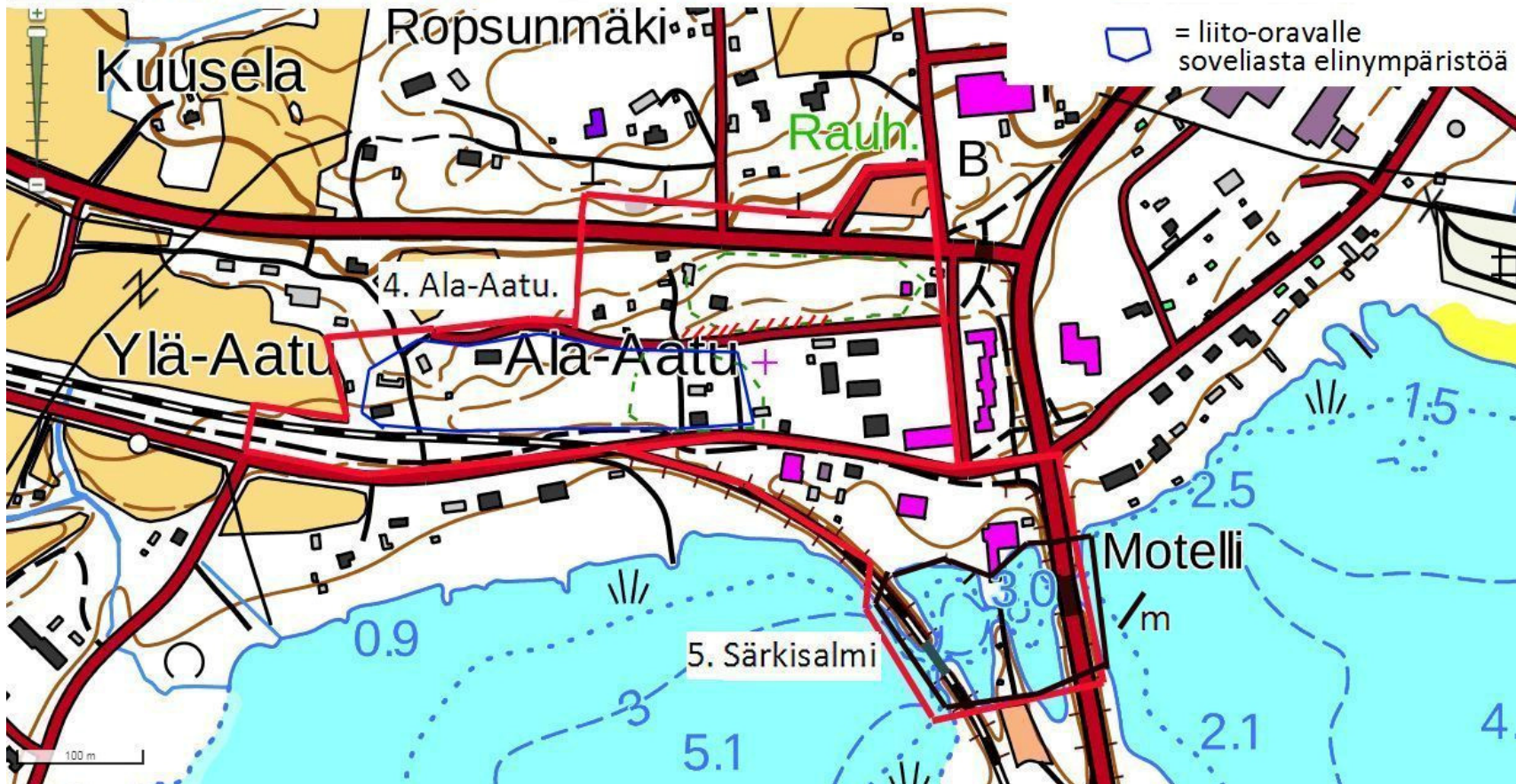


Kartta 3. Särkisalmi ja Ala-Aatu.

/// = sammakon kutupaikka

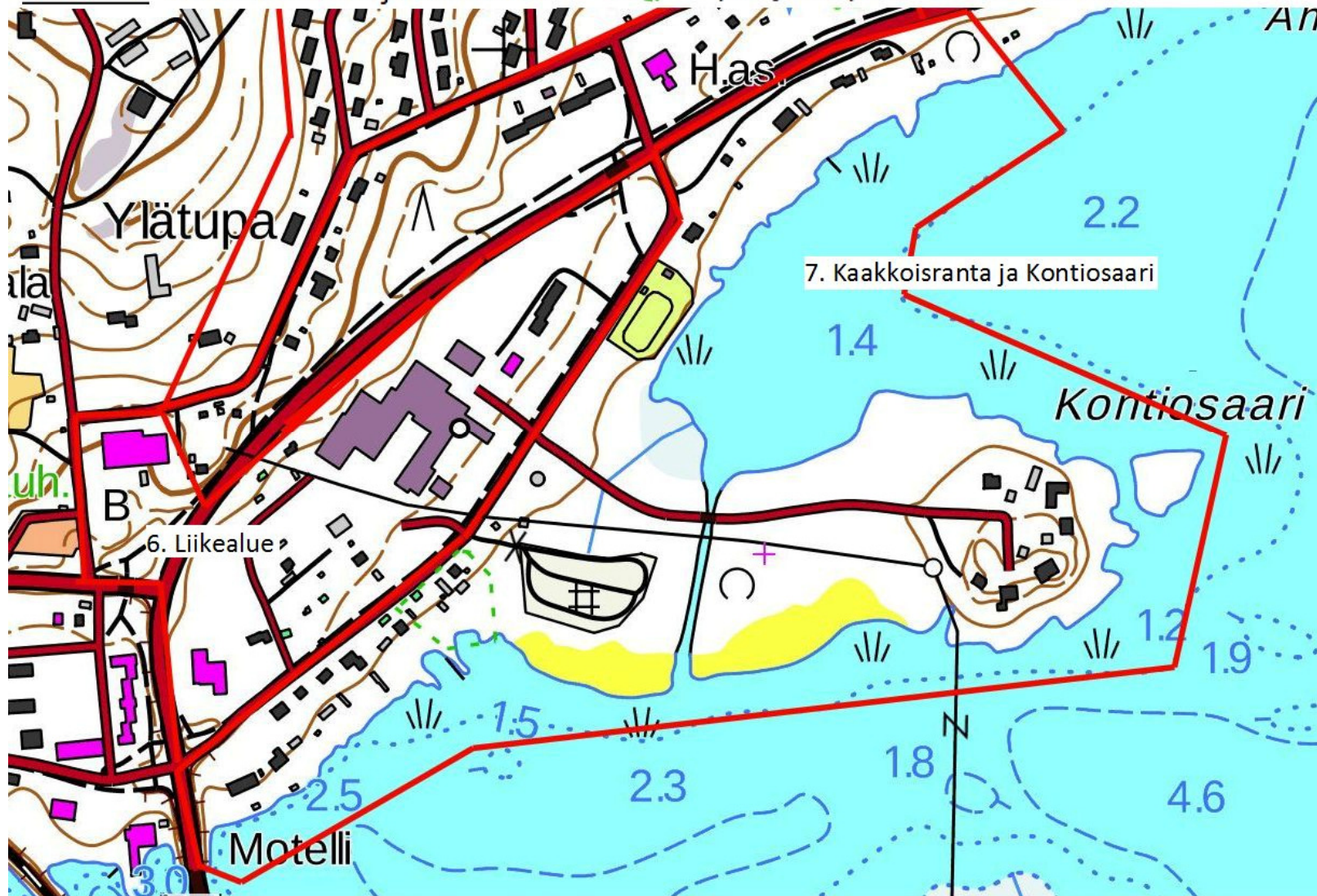
 = pohjanlepakon saalistusreviiri

 = liito-oravalle
soveliaista elinympäristöä



Kartta 4. Kaakkoisranta ja liikealue.

= pohjanlepakon saalistusreviiri



Kartta 5. Rinnekadun etelä- ja pohjoispuoli.

